
Anna Larsdotter – En livsresa i 1800-talets Bohuslän
Ett människoöde kantat av fattigvård, sjukdom och överlevnad i Skee socken (1851–1898).
Gemini Notebook

Uppväxt & Förlust (1851–1861)

Född i Skee socken som femte barnet. Fadern dör 1853 och familjen faller i fattigdom (Fattighjon).

Sjukdom & Vård (1865–1885)

Mottar kyrkans Badbevis för behandling i Strömstad. Noteras som sjuklig i kyrkböckerna under 14 år.

Ett nytt liv & Arv (1887–1898)

Föder dottern Ellen Maria. Anna går bort 47 år gammal, men lämnar en stark släktgren efter sig.

Gemini Notebook

Skee Socken (Östra Björke)

Platsen för Torpet Bräckan (under Västergården). Här Anna den 3 november 1851.

Strömstad

Kuststaden dit fattiga och sjuka, likt Anna, senare fick resa för att genomgå hälsobad på centrala varmbadhus.

Tanums Socken

Platsen söderut där Annas dotter, Ellen Maria, senare föds 1887.

Gemini Notebook

3 november 1851 – En komplett familj

Anna Mathilda föds som det femte och sista barnet till torparen Lars Andersson och hustrun Maria Andersdotter på Torpet Bräckan.

Februari 1853 – Fallet i hierarkin

Lars Andersson avlider. Anna är endast 1 år och 3 månader.

Begreppet Fattighjon

Modern Maria noteras omedelbart som fattighjon i kyrkboken. Detta innebar att familjen befann sig på samhällets absoluta botten, helt beroende av socknens barmhärtighet och fattigvård.

Gemini Notebook

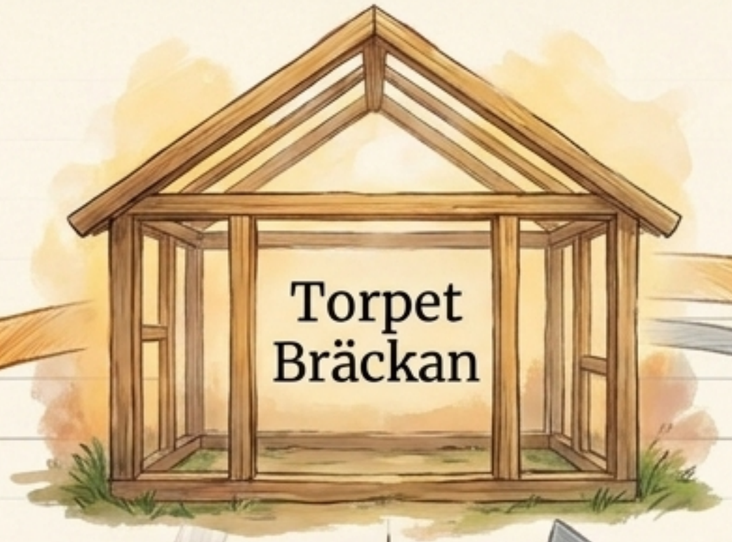
Familjens Splittring: Torpet Bräckan

En kronologisk översikt över familjens fragmentering, 1860-1866

1860: Alla Annas äldre syskon har tvingats lämna hemmet. Anna (9 år) och modern är ensamma kvar.

1860

1866: Familjen förlorar sitt eget torp helt.

1866

1861: Ett skifte i socknen genomförs. Torpet Bräckan överförs till Östergården. Systern Carolina tvingas flytta tillbaka hem.

1861

Att leva Inhyses

Från 1866 är Anna, modern och systern inskrivna som Inhyses hos Johannes Andersson på torpet Kasen. Att vara inhyses innebar att man hyrde in sig i någon annans bostad, ofta i ett litet rum eller vrå, helt utan egen besittningsrätt till mark eller gård.

Gemini Notebook

Sjukdom & Armod

En person i socknen blir sjuk men saknar egna medel för vård (Anna var endast 14 år gammal, 1865).

Kyrkans Godkännande

Skee socken beviljar ett formellt Badbevis som ekonomiskt stöd.

Behandlingen

Patienten reser till Strömstad, där staden erbjöd hälsobad i centralt belägna varmbadhus för att lindra kroniska åkommor.

Husförhörslängden visar att Anna erhöll dessa badbevis två gånger: 12 juni 1865 och 1 juni 1867.

Gemini Notebook

1869

Systern Carolina flyttar ut igen. Anna och modern är helt ensamma.

1871

Kyrkboken börjar markera Anna som Sjuklig.

1885

Sista formella noteringen om hennes sjuklighet.

Fjorton år av mörker

Under hela perioden 1871–1875, och därefter kontinuerligt fram till 1885, bär Anna stämpeln sjuklig. I ett bondesamhälle där fysisk arbetsförmåga var den enda garantin för överlevnad, innebar denna notering en fullständig marginalisering.

Gemini Notebook

Födelsebok

— 1887 —

Tanums Församling.

Datum:
4 juni 1887

→ *4 juni 1887*

Plats:
Tanums socken,
Göteborg & Bohuslän

Barnet: *Ellen Maria*

Barnet:
Ellen Maria

Status: Oäkta

Ingen fader noterades i kyrkböckerna. Att föda ett oäkta barn innebar på 1880-talet stor social skam och juridiska begränsningar, vilket ytterligare spädde på Annas redan tunga börda som fattig och inhyses.

Gemini Notebook

Faderskapsmysteriet: Vem var far till Ellen Maria?

Teori 1: Den engelske sjömannen	Teori 2: Svensken Olof
Källa Muntlig tradition från ättlingar.	**Källa** De tidigaste kyrkböckerna (före år 1901).
Sannolikhet Bohuslän hade en omfattande internationell sjöfart vid denna tid. Kustsamhällena besöktes frekvent av utländska sjömän.	**Bevis** Ellen Maria är inskriven med efternamnet Olsdotter. Enligt dåtidens strikta namnskick (patronymikon) betyder detta att faderns förnamn med största sannolikhet var Olof, en svensk man. (År 1901 byter Ellen Maria namn till Björklund).

Gemini Notebook

December 1894

Modern Maria Andersdotter dör. Anna, som bott med sin mor hela livet, lämnas kvar som ensamstående mor. Båda var fortfarande skrivna i Skee socken.

23 mars 1898

Anna Larsdotter avlider.

Anna blev endast 47 år gammal. Ända in i döden var hon skriven som Inhyses i Skee socken. Ett liv präglat av små marginaler hade nått sitt slut.

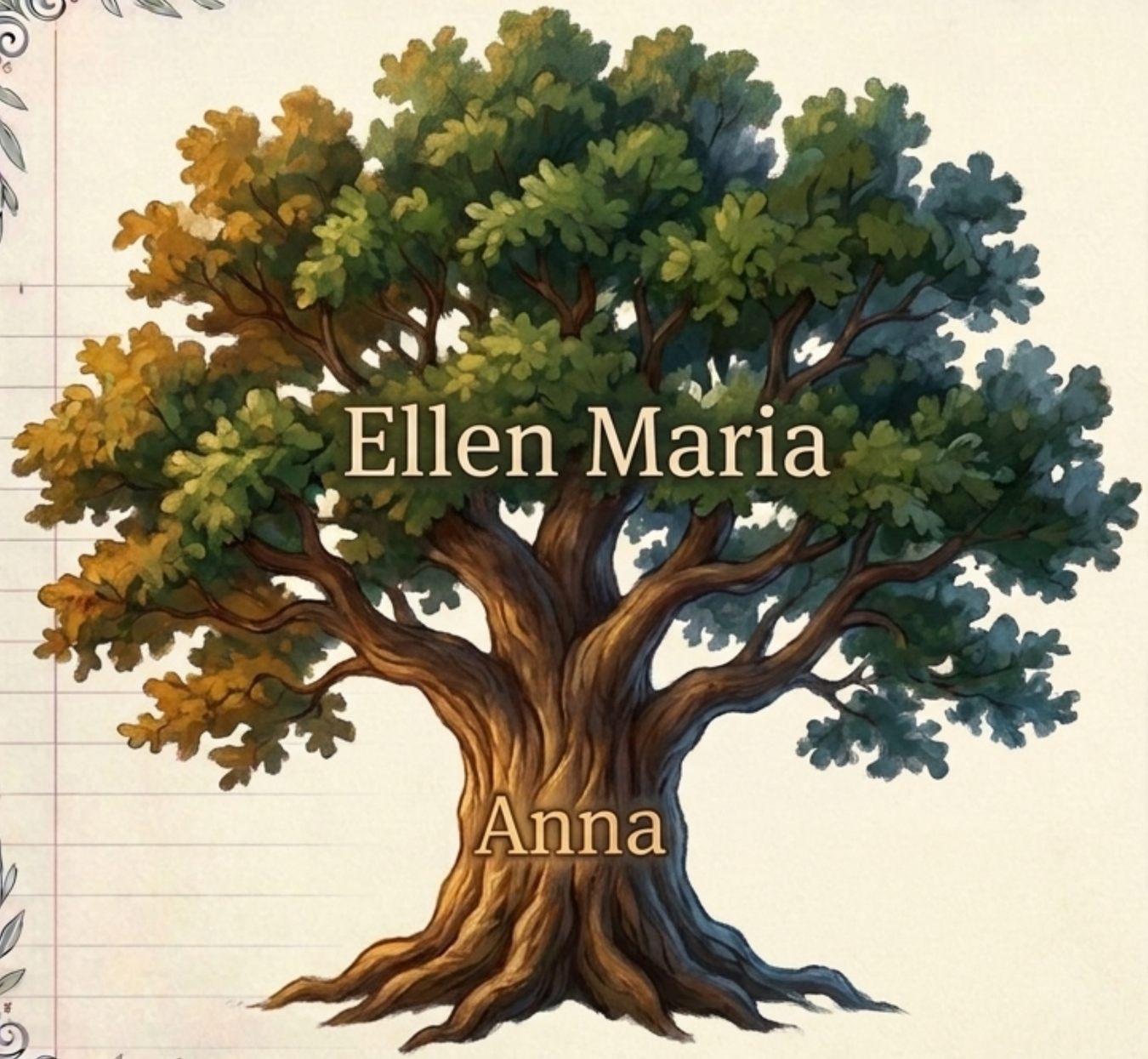
Gemini Notebook

Bortom kyrkbokens stämplar

Annas 47 år definierades av systemisk utsatthet. Var och en av dessa etiketter innebar ett oerhört hinder i 1800-talets Sverige. Att hon, trots denna samlade börda, överlevde i decennier och lyckades uppfostra sin dotter vittnar om en tyst men oerhörd mänsklig styrka.

Gemini Notebook

Arvet efter Anna

Berättelsen om torpardottern från Bräckan slutade inte 1898. Hennes dotter, Ellen Maria (som antog namnet Björklund runt år 1901), växte upp och förde livet vidare. Idag finns det en vidsträckt gren av ättlingar som kan spåra sina rötter tillbaka till Annas kamp för överlevnad i Bohuslän.

Baserad på personhistorisk forskning av Håkan Bergström (2020).

Gemini Notebook